

Viens no objektiem – bijusi PSRS raķešu bāze Zeltiņos. Tās saimnieks Ainars Knipšis stāsta par Ļeņina pieminekli, kas kādreiz stāvējis Alūksnes centrā, bet tagad uzmontēts tieši tajā vietā, kur kaujas pozīcijā bijusi vieta kodolraketei. Kāda sagādīšanās – izmēri precīzi atbilde.

Militārā mantojuma karte un stāsti

Daļa militāro noslēpumu apkopota un uzskatāmi parādīta Latvijas kartē

Teksts – Andra Briekmane

Izrādās, par Dzelzs priekškaru un Berlīnes mūri var runāt arī kā par unikālu dabas aizsardzības teritoriju saglabāšanas instrumentu, jo gandrīz 50 gadus šis pierobežas teritorijas bijušas slēgtas parastajiem iedzīvotājiem un arī pēdējos 20 gadus saimnieciskai darbībai nevienam tā īsti nav tās izmantojis. Tādēļ, lai apsektu šīs teritorijas, Vācijā tapis projekts *Baltijas Zaļā josta*, kurā aicināta piedalīties arī Latvija. Savukārt Lauku tūrisma asociācija *Lauku ceļotājs* un tās vadītāja Asnāte Ziemeļe, kas pārstāv Latvijas pusi, iedomājušies šajā sakarā izpētīt un apkopot militāros objektus, kas atrodas valstīs ap Baltijas jūru. Tas šķiet interesanti arī citiem projekta dalībniekiem. Tā tapusi militārā mantojuma karte – gluži kā slepeno dārgumu karte, jo daudzus no objektiem zina vien retais vietējais pamatiedzīvotājs.

«Militārie noslēpumi vienmēr un visos laikos rūpīgi glabāti un slēpti. Nav jābrīnās, ka šobrīd par to, kas bijis Latvijā līdz pat 1994.

gadam, kad Krievijas armija atstāja Baltiju, zināms visai maz,» atzīst projekta veidotāji.

STĀSTI UN LEĢENDAS

Militārā mantojuma karte (MMK) izdota ne vien taustāmā papīra formātā, bet arī internetā sāka veidot datu bāzi ar šo objektu attēliem, stāstiem par tiem un citu informāciju, kas varētu būt interesanta kā tūristiem, tā mājās sēdētājiem. Katram objektam ir fotogalerija, tas atzīmēts Google kartē, kur iespējams skatīt tā stratēģisko novietojumu satelītuuzņēmumā. Gandrīz katram ir arī savs stāsts, joks vai leģenda. Labs piemērs tam esot unikālā *Zvaigznīte* Kurzemes piekrastē – triju parabolisko antenu radiouztveršanas supersistēma, ar kuras palīdzību noklausītas telefonsarunas un droši vien arī cita informācijas pārraide milzīgā reģionā.

Tieši stāsti ir tas, kas padara šos objektus īpašus, citādi tādi betona krāvumi vai dzelzstieņu vīkšķi meža vidū vien būtu. A.

Ziemeļe uzskata, ka Latvijas tūrisma produktiem visumā trūkst leģendu un stāstu. Tādēļ tiem ir grūti piesaistīt arī tūristus. «Militārajiem objektiem stāstu ir daudz un krāsaini,» uzskata *Lauku ceļotāja* vadītāja. Tādēļ ar projekta beigām nekas nebeidzas un visi ir laipni aicināti iesūtīt savas atmiņas vai fotogrāfijas par kādu objektu arī tagad.

Veidojot MMK, tieši stāstus un fotogrāfijas bijis un vēl arvien ir visgrūtāk iegūt, jo esot cilvēki, kas joprojām, 20 gadus pēc PSRS sabrukuma, baidās runāt par lielvalsts militārajiem noslēpumiem, atzīst A. Ziemeļe. Kartes veidotāji uzsver, ka visi iekļautie objekti tomēr ir atrasti un pārbaudīti «uz savas ādas». Lai arī MMK ideja sākotnēji tapusi saistībā ar PSRS militāro mantojumu, Latvijas MMK iekļauti arī senie objekti, piemēram, viduslaiku pils, cietokšņi, nozīmīgu kauju vietas un citi. Protams, lielākā daļa objektu ir padomju mantojums.

MANTOJUMA NOSLĒPUMI

Tikai tagad uzzinām, ka bijušajā Latvijas PSR atradies vairāk nekā 1000 karaspēka daļu, kuras bija izvietotas ap 600 objektos, pie tam militāro bāzu kopplatība pārsniedza 10% no LPSR teritorijas, skaidro *Lauku ceļotāja* pārstāvji. Starp citu, tagad aptuveni tikpat aizņem aizsargājamas dabas teritorijas. «Slīteres nacionālais parks nekad nebūtu bijis tik skaists, kā tas ir tagad, ja tā nebūtu bijusi militārā teritorija,» uzskata A. Ziemeļe, piebilstot, ka šīs teritorijas saglabāšanā, protams, ir arī citi aspekti. Līdzīgi esot ar smilšainajām kāpām, kas Latvijā ir unikālas visā Eiropā, jo

saglabājušās tādas, kādas ir: vispirms zvejnietu darbības dēļ – viņi tajās žāvēja tīklus un neļāva aizaugt, savukārt vēlāk, PSRS laikā, kāpas bija robežzona, ko uzturēja īpašā kārtībā, protams, neļaujot apbūvēt, kā tas ir, piemēram, Vidusjūras piekrastē. Pašlaik gan situācija strauji pasliktinoties, jo neesot neviena, kas rūpētos par kāpām, un tās aizaug vai tiek apbūvētas. Arī daudzi citi militārie objekti aiziet bojā, lai gan tiem ir liels tūrisma potenciāls. «Varētu taču atjaunot kādu prožektoru jūras krastā, uzart nelielu gabalu krasta smilšu un radīt objektu, kur parādīt nezinātājiem, kā atklātās jūras pludmalē izskatījās PSRS laikā,» uzskata MMK veidotājs, biologs Juris Smajlinskis. Kartes radītāji uzskata, ka visos militārajos objektos slēpjas daudz iespēju attīstīt gan tūrisma objektus, gan vienkārši sakopt vidi.

PIESAISTA AR PIEDZĪVOJUMU

Uz militārajiem objektiem jau neviens neiet meklēt drošību, drīzāk gan piedzīvojumus, saka Juris Smajlinskis, uzsverot, ka lielākā daļa objektu apskatāmi bez īpašām grūtībām, bet kartē esot iekļauti arī vairāki tādi, kas var apdraudēt cilvēkus. Tie apzīmēti ar īpašu brīdinājuma zīmi. «Mūsu mērķis nav aicināt cilvēkus doties uz neapsaimniekotajiem, pamestajiem militārajiem objektiem – bijušajām PSRS armijas daļām, poligoniem, raķešu

Visos militārajos objektos slēpjas daudz iespēju attīstīt gan tūrisma objektus, gan vienkārši sakopt vidi.

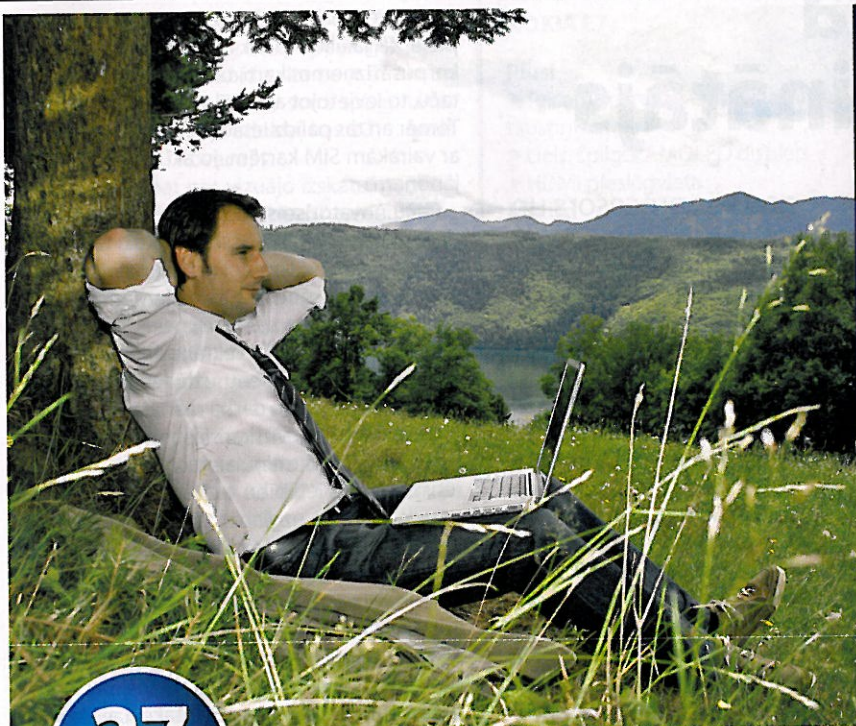
bāzēm u.c., jo šīs vietas vēl joprojām ir vai var būt bīstamas to apmeklētājiem. Tā ir vēsture, kas jau šobrīd pazūd (līdz ar cilvēkiem) no mūsu kopējām atmiņām. Šī projekta mērķis ir saglabāt ziņas par tiem nākamībai,» skaidro kartes veidotāji, piebilstot, ka katram pašam jā rūpējas par savu drošību un daudzviet esot arī gidi, kas palīdz orientēties.

Daudzus objektus esot grūti atrast, bet tieši ekstrēmie papildinājumi varētu piesaistīt īstos piedzīvojumu meklētājus un ne tikai no Latvijas. Ne velti Karosta ir tik pieprasīta ārzemnieku vidū. Piemēram, SIA *Ķemeru takas* pārstāvis Uldis Vanags atzīst, ka ne jau ar neskarto dabu varam aizraut ārzemniekus, jo tā citur ir daudz interesantāka, piemēram, Norvēģijā. Savukārt militārais mantojums varētu būt pat ļoti interesants lielvalstu tūristiem, kuru valstīs reiz piedalījušās pasaules karos, un tie gadu gaitā apvīti dažādiem mītiem. Viņš no savas pieredzes pastāstīja,

ka Kanādas tūristi esot bijuši sajūsmā par Ķemeru mežos sastopamajām karadarbības liecībām. Tāpat, tikai ar nelielu reklāmu, par veiksmīgu tūrisma produktu iespējams padarīt arī citus objektus.

J. Smajlinskis ar sajūsmu kā piemēru min viesu mājas *Pūpoli* saimnieka Edgara Kārklevalka piedāvāto ekskursiju, ar atjaunotu Padomju armijas kravas automašīnu GAZ – 66 dodoties braucienā pa Ziemeļkurzemes bijušajām militārajiem teritorijām. Īpašas izklāides saviem viesiem piedāvājot arī Āraišu ezera tuvumā izveidotais viduslaiku ciems, kur entuziasti dzīvo kā senos laikos, paši gatavojot ieročus, vārot ēdienu uz ugunsкура un tamlīdzīgi, bet visā ļaujot iesaistīties arī tūristiem. Viņiem pat tiek piedāvāta iespēja pa ezeru slidot ar kaula slidām.

Vēl viens interesants objekts ir atrodams Ugāles pusē, kur entuziasti veido muzeju par partizāniem, kas cīnījušies pret abiem Latvijas okupantiem Otrajā pasaules karā, un Roberta Rubeņa bataljonu, kā arī piedāvā pašiem iejusties viņu ādā, ekskursiju vadot zemnīcā pie Ugāles ezera, stāstot sendienu stāstus un tiešām sajūtot īstus ugunsкура dūmus egļu ielokā. Arī šeit lielu lomu spēlē leģenda, kā arī sava unikālā produkta pareiza piedāvāšana. Interesants esot arī militāro objektu maršruts pa mazbānīša līniju. **LD**

27.
aprīlī

konference lideriem par nākotnes izaicinājumiem un iespējām

TELE2
Business aicina

BD BIG BUSINESS DAY
Look beyond the horizon!

Radisson Blu Hotel Latvija,
Elizabetes ielā 55, Rīga

Tele2 korporatīvajiem klientiem 30% atlaide

Organizē:

elevator
talent development

Talenter
We find talent.

STILS
Eurocom Worldwide partner Latvija

Kapitāls

www.bigbusinessday.com
<http://konferences.db.lv>
+371 67084538

